

Postanowienie z dnia 7 października 1998 r.

II UKN 247/98

Jeżeli w sprawie o odszkodowanie z tytułu wypadku w drodze do pracy sąd drugiej instancji, zmieniając zaskarżony apelacją wyrok nie orzekł o całości żądania pozwu, a żadna ze stron w przewidzianym terminie nie złożyła wniosku o uzupełnienie wyroku, to kasacja skierowana przeciwko orzeczeniu nie istniejącemu podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 351 w związku z art. 393⁸ KPC).

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie: SA Beata Gudowska (sprawozdawca), SN Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 października 1998 r. sprawy z powództwa Andrzeja K. przeciwko Gminnej Spółdzielni "S.Ch." w S. o odszkodowanie z tytułu zwiększonego uszczerbku na zdrowiu, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 5 marca 1998 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d r z u c i ć kasację.

U z a s a d n i e n i e

Andrzej K. doznał w dniu 18 marca 1986 r. zawału serca, który został uznany za wypadek przy pracy. Z tego tytułu uzyskał od ówczesnego pracodawcy - Gminnej Spółdzielni "S.Ch." w S. odszkodowanie odpowiadające 30 % długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. W związku jednak z pogorszeniem stanu zdrowia (zaliczeniem do II grupy inwalidztwa) i uzyskaniem w dniu 24 stycznia 1996 r. orzeczenia Obwodowej Komisji Lekarskiej do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia stwierdzającego zwiększenie uszczerbku do 70 %, tj. o dalsze 40 %, wezwał Spółdzielnię do zapłaty odszkodowania uzupełniającego, a wobec braku odpowiedzi, wystąpił przeciwko niej

z pozwem o zapłatę 7.936 zł z odsetkami od daty stwierdzenia zwiększonego uszczerbku.

Wyrokiem z dnia 24 listopada 1997 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kaliszu zasądził na rzecz powoda kwotę 9.828 zł tytułem odszkodowania za 40 % uszczerbku na zdrowiu według stawki obowiązującej w dniu orzekania, a oddalił powództwo o odsetki. Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji oparte zostało na treści przywołanego już orzeczenia Obwodowej Komisji Lekarskiej do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia oraz na stwierdzeniu, że z datą jego wydania - wobec niezaskarżenia przez stronę pozwaną - stało się ostateczne, zaś roszczenie o odszkodowanie w ustalonej nim wysokości - wymagalne. Ferując wyrok, Sąd Rejonowy pominął treść dwu opinii lekarskich, z których dowód przeprowadził, a które stwierdzały zwiększenie uszczerbku jedynie o 10 %.

Pominięte przez Sąd Rejonowy jako dowody w sprawie opinie lekarskie stały się podstawą orzeczenia Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu, który - uwzględniając częściowo apelację pozwanej Spółdzielni - zasądził od niej, w miejsce kwoty wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego, odszkodowanie w kwocie 2.541 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 1998 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie apelację oddalił. Jednocześnie Sąd Wojewódzki odrzucił w wyroku apelację powoda jako spóźnioną.

Powód domagał się uchylenia wyroku w części uwzględniającej apelację strony pozwanej. Podał, że nie było sporu co do stopnia pogłębienia się uszczerbku na zdrowiu, bowiem orzeczenie Obwodowej Komisji Lekarskiej do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia stwierdzające ten uszczerbek nie zostało w odpowiednim trybie zakwestionowane przez stronę pozwaną, toteż Sąd Wojewódzki, poddając treść tego orzeczenia ocenie, dopuścił się naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów art. 9, 36 i 37 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) oraz § 6 i 7 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 10 października 1975 r. w sprawie zasad i trybu orzekania o uszczerbku na zdrowiu oraz wypłacania świadczeń z tytułu wypadku przy pracy, w drodze do pracy i z pracy oraz z tytułu chorób zawodowych (Dz.U. Nr 36, poz. 199). Powód podniósł również, że jeżeli Sąd Wojewódzki zamierzał poczynić ustalenia odmienne od ustaleń Sądu Rejonowego i oprzeć je na innych dowodach, to powinien był zażądać opinii instytutu kardiologii. Opierając się tymcza-

sem na opiniach, które były niewyczerpujące i wadliwie oceniały stan jego zdrowia, dopuścił się także naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 5, 217, 233 §1, 278, 241, 328 § 2, 381 oraz 371 pkt 5 KPC.

Wskazując na powyższe podstawy powód wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku "... w części nie orzekającej o zasądzeniu kwoty 9.828 zł ..." i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Wojewódzki w Kaliszu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dokonując zmiany wyroku Sądu Rejonowego, zasądzającego na rzecz powoda kwotę 9.828 zł i oddalającego powództwo dotyczące odsetek od dnia 1 marca 1996 r., Sąd Wojewódzki zmienił ten wyrok w części uwzględniającej powództwo tylko w ten sposób, że zasądzoną nim kwotę obniżył do 2.541 zł. Zarazem jednak Sąd Wojewódzki nie oddalił powództwa co do kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą zasądzoną w pierwszej instancji a uwzględnioną ostatecznie po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej ani też nie podjął w tej kwestii innej decyzji procesowej, a żadna ze stron nie wniosła o uzupełnienie tego istotnego braku wyroku. Ostatecznie roszczenie zgłoszone w pozwie nie zostało przez Sąd Wojewódzki w całości uwzględnione, ale także nie zostało w żadnej części oddalone, zatem brak jest przedmiotu zaskarżenia. Dostrzegł to zresztą sam powód, skoro nazwał skarżony kasacją element wyroku "częścią nieorzekającą o zasądzeniu". W tej sytuacji kasację powoda trzeba uznać za wymierzoną przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu, a więc podlegającą odrzuceniu jako niedopuszczalną.

Trzeba zaznaczyć, że problem dopuszczalności zaskarżenia wyroku w części nie uwzględniającej roszczenia, którego w orzeczeniu wyraźnie nie oddalono, został rozstrzygnięty jeszcze w systemie rewizyjnym (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1952 r., C 1040/52, NP 1953 nr 8-9, s.153, z dnia 9 grudnia 1957 r., 4 CR 1188/56, PUG 1959 nr 8, s. 314, z dnia 2 czerwca 1964 r., I PR 10/63, OSNCP 1965 z. 5, poz. 80, z dnia 24 listopada 1971 r., I PR 75/71, OSNPG 1972 nr 7, poz. 46, z dnia 12 listopada 1982 r., II URN 144/82, OSPiKA 1984 z. 1, poz. 17 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 30 kwietnia 1966 r., III PZP 15/66, OSNCP 1966 z. 12, poz. 204), a słuszność zajętego wówczas stanowiska potwierdzono także na gruncie postępowania kasacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1997 r., II CKN 15/97, OSNC 1997 z. 6-7, poz.89 oraz z

dnia 8 lipca 1997 r., I CZ 76/97, z dnia 29 kwietnia 1997 r., I CKU 51/97 i z dnia 21 kwietnia 1998 r., III CZ 43/98 - nie publikowane).

Należy również przypomnieć, że w jednym tylko przypadku, mimo braku orzeczenia co do żądania strony, Sąd Najwyższy dopuścił skargę rewizyjną, a mianowicie w sprawie o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, w której - ze względu na jej specyfikę - uznał, że przyznanie świadczenia niższego, bez oddalenia jednocześnie dalszego żądania, oznacza *implicite* odmowę świadczenia wyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1982 r., II URN 136/82, OSPiKA 1984 nr 1, poz. 18). Podobną metodę argumentacji zastosował Sąd Najwyższy stwierdzając, że zasądzenie na rzecz strony zwrotu kosztów procesu w wysokości niższej niż dochodzona jest równoznaczne - mimo braku stosownego wyrzeczenia - z oddaleniem żądania w pozostałej wysokości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1972 r., III PZP 14/72, OSNCP 1972 z. 2, poz.215).

Takie wypadki w rozpoznawanej sprawie jednak nie występują, gdyż kasacja powoda dotyczy sytuacji, w której orzeczenie Sądu drugiej instancji wyraźnie pomija sprecyzowane w pozwie żądanie i jest przez to niekompletne. W tej sytuacji Kodeks postępowania cywilnego przewiduje jedynie możliwość uzupełnienia orzeczenia w trybie art. 351 KPC lub ponowne wytoczenie powództwa, nie ma natomiast możliwości wniesienia środka odwoławczego z żądaniem uchylenia orzeczenia nieistniejącego.

Reasumując, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że jeżeli w sprawie o odszkodowanie z tytułu wypadku w drodze do pracy sąd drugiej instancji, zmieniając zaskarżony wyrok, nie orzekł o całości żądania apelacji, a żadna ze stron w przewidzianym terminie nie złożyła wniosku o uzupełnienie wyroku, to kasacja skierowana przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu podlega - jako niedopuszczalna - odrzuceniu, (art. 393⁸ KPC).

=====